

טיוטת חוק הסכמים קיבוציים (תיקון מס' 11 - הוראת שעה - חרבות ברזל)(הוראות מיוחדות לעניין הרחבת הסכם קיבוצי כללי שנעשה בשל פעולות האיבה או פעולות המלחמה)(תיקון), התשפ"ד-2024 – הסמכת ועדת שרים לענייני חקיקה

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י מ :

- א. לאשר עקרונית את טיוטת חוק הסכמים קיבוציים (הוראת שעה-חרבות ברזל) (הוראות מיוחדות לעניין הרחבת הסכם קיבוצי כללי שנעשה בשל פעולות האיבה או פעולות המלחמה), התשפ"ד-2024 (להלן – הצעת החוק), המצ"ב.
(תזכיר החוק הופץ להערות הציבור עד ליום 02.08.2024 בשעה 12:00)
- ב. להסמיך את ועדת השרים לענייני חקיקה לאשר על דעת הממשלה את נוסחה הסופי של הצעת החוק שתוגש לכנסת.
- ג. בהתאם לסעיף 81(ג) לתקנון הכנסת, לבקש מוועדת הכנסת לקצר את תקופת ההנחה ולהקדים את הדיון בהצעת החוק.
- ד. בהתאם לסעיף 88(ב) לתקנון הכנסת, לבקש מוועדת הכנסת להתיר את הקריאה השנייה בהצעת החוק ביום הנחתה על שולחן הכנסת .

דברי הסבר

רקע כללי

מוצע לאשר עקרונית את טיוטת חוק הסכמים קיבוצים (תיקון מס' 11 - הוראת שעה - חרבות ברזל)(הוראות מיוחדות לעניין הרחבת הסכם קיבוצי כללי שנעשה בשל פעולות האיבה או פעולות המלחמה)(תיקון), התשפ"ד-2024 ולהסמך את ועדת שרים לענייני חקיקה לדון בטיטת החוק ולאשר אותה. עוד מוצע לפנות לוועדת הכנסת ולבקש להקדים את הדיונים של חקריאה הראשונה והשנייה וזאת בהתאם לסעיפים 81(ג) ו-88(ב) לתקנון. טיוטת החוק מצורפת בזאת.

מטרת החוק המוצע הוא להאריך את הוראת השעה המאפשרת קיצור המועדים להרחבת הסכם קיבוצי כללי כאשר להסכם קיבוצי כאמור זיקה למלחמת חרבות ברזל, וזאת בשים לב לטיב ההסכם הקיבוצי אשר מקנה זכויות לעובדים בעניינים הקבועים בסעיף 1 לחוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז-1957 (להלן – החוק) והדחיפות של הצורך בהרחבת ההסכם הקיבוצי. החוק קובע בסעיף 25 כי "שר העבודה רשאי, ביזמתו הוא או לפי בקשת בעל הסכם קיבוצי כללי, להרחיב, בצו, היקף תחולתה של כל הוראה שבהסכם קיבוצי כללי (להלן – צו הרחבה), אם לדעתו נכון לעשות כן בשים לב למספר העובדים והמעסיקים, שעליהם חל ההסכם הקיבוצי הנדון, ולמשקלו של ההסכם בהסדר יחסי העבודה ובקביעת התנאים בשוק העבודה; השר רשאי לעשות כך בין שההסכם תקף ובין שהותנה תקפו במתן צו הרחבה."

צו הרחבה, מחיל הוראות של הסכם קיבוצי כללי על עובדים ומעסיקים שאינם כפופים לאותו הסכם. נפסק כי בעניין זה מהווה צו הרחבה "אקט חקיקתי מובהק הכולל בחובו את משפט העבודה האוטונומי הקיבוצי ומשפט העבודה הממלכתי המגן." (סק"כ 51/09 "סאוט אלעאמל" ואח' נ' שר התעשייה המחסר והתעסוקה ואח' (2009)).

התיקון המוצע

נוכח הימשכותה של מלחמת "חרבות ברזל", ייתכנו הסכמים קיבוציים כלליים נוספים הקשורים לאירועי המלחמה ולצרכי השעה המצדיקים את המשך הוראת השעה שתאפשר הרחבת הסכמים אלה בצווי הרחבה בתוך פרק זמן קצר מהקבוע בחוק, המתאים לעתות שגרה.

התייחסות לצורך בקיצור תקופת ההנחה הקבועה בסעיף 81(ב) לתקנון הכנסת

מטרתו העיקרית של תיקון החוק המוצע היא לתת מענה מתאים ובאופן מיידי לצורך בהרחבת הסכמים קיבוציים אשר מספקים את מעטפת ההגנה המשפטית הנצרכת ביחס לקשיים המתעוררים בעת חירום. לצורך הדוגמא, ההסכם האחרון אשר הוגש לרישום בהתאם לחוק הסכמים קיבוציים דואג לשכרם של העובדים אשר, בין היתר, פונו בהתאם להחלטת הממשלה.

משמדובר בתיקון שמהותו בהארכת הסדר קיים שנחקק בהוראת שעה, ובשים לב לפקיעת ההסדר החקיקתי בסוף חודש אוגוסט 2024, קיים צורך לפעול לקידום התיקון במהלך פגרת

הקיץ של הכנסת, ומשכך מבוקש קידומה של הצעת החוק בלוח זמנים קצר, לרבות קיצור חובת הנחה וזאת לאחר שפרק הזמן להערות הציבור לתזכיר החוק קוצר אף הוא.

מאחר שהתקופה שניתנה להעברת הערות ציבור מסתיימת ביום 2/8/2024, ייתכן ויהיו שינויים בנוסח הצעת החוק שתובא ביום ראשון לאחר בחינת הערות ציבור שיתקבלו.

נתונים כלכליים והשפעה על משק המדינה

טיוטת החוק אינה מחויבת בריה

תקציב

אין להצעה השלכה על תקציב המדינה

השפעה על מצבת כח האדם

אין

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

אין

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטת ממשלה מס' 1461 מיום 26.02.2024 שניתנה בנושא :

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

רצ"ב חוות דעת בנפרד של היועצת המשפטית של משרד עבודה לפיה אין מניעה משפטית להצעה.

סיווגים

חקיקה ממשלתית

חברה וכלכלה

מגיש: שר העבודה

כ"ו בתמוז התשפ"ד
01 באוגוסט 2024

נושא הצעת ההחלטה:

הצעת חוק הסכמים קיבוציים (תיקון מס' 11 - הוראת שעה - חרבות ברזל)(הוראות מיוחדות לעניין הרחבת הסכם קיבוצי כללי שנעשה בשל פעולות האיבה או פעולות המלחמה)(תיקון), התשפ"ד-2024

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

הצעת ההחלטה מבקשת לאשר עקרונית את טיוטת הצעת חוק הסכמים קיבוציים (תיקון מס' 11 - הוראת שעה - חרבות ברזל)(הוראות מיוחדות לעניין הרחבת הסכם קיבוצי כללי שנעשה בשל פעולות האיבה או פעולות המלחמה)(תיקון), התשפ"ד-2024 (להלן - הצעת החוק), להסמך את ועדת השרים לענייני חקיקה לדון בהצעת החוק ולאשר אותה ולהנחות את הממשלה לפנות בבקשה לוועדת הכנסת, בהתאם לסעיפים 81(ג) ו-88(ב) לתקנון הכנסת, לקצר את תקופת ההנחה של הצת החוק לקריאה הראשונה והקריאה השנייה.

כאמור בהצעת החוק, מטרתה להאריך את הוראת השעה שתוקפה פג ביום 29.08.2024, והמקצרת את זמני ההרחבה הקבועים בחוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז-1957 (להלן - חוק הסכמים קיבוציים) להרחבת הסכמים קיבוציים כלליים הנחתמים בשל פעולות איבה או פעולות מלחמה, ושר העבודה שוכנע כי קיימת דחיפות לקיצור הזמנים כמוצע.

מאז ההכרזה על מצב מיוחד בעורף בשל מתקפת הטרור הרצחנית ביום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023), שר העבודה התקין ארבעה צווי הרחבה, כדלקמן:

1) צו הרחבה להסכם קיבוצי בעניין תשלום שכר בשל נזק מלחמה ונזק עקיף (חרבות ברזל), אשר הרחיב תחולתן של הוראות ההסכם הקיבוצי הכללי שמספרו 7001/2024, ואשר פורסם ברשומות ביום כ"ו באדר א' התשפ"ד (6 במרץ 2024).

2) צו הרחבה להסכם קיבוצי בעניין משרתי המילואים ובני זוגם וצבירת חופשה שנתית לעובדים מסוימים (חרבות ברזל), אשר הרחיב תחולתן של הוראות ההסכם הקיבוצי הכללי שמספרו 7004/2024, אשר פורסם ברשומות ביום כ"ו באדר א' התשפ"ד (6 במרץ 2024).

3) צו הרחבה להסכם הקיבוצי בעניין הרחבת התקופה המוגנת מפני פיטורים למשרת מילואים, אשר תיקן את הוראות ההסכם הקיבוצי הכללי שמספרו 7006/2024, שהורחב כאמור בסעיף (1) ואשר פורסם ברשומות ביום ד' באדר ב' התשפ"ד (14 במרץ 2024).

4) צו הרחבה להסכם קיבוצי בעניין הארכת תקופת הזכאות לתשלום שכר בשל נזק מלחמה ונזק עקיף (חרבות ברזל) (מס' 2) אשר הרחיב תחולתן של הוראות ההסכם הקיבוצי הכללי שמספרו 7005/2024, ואשר פורסם ברשומות ביום ז' באדר ב' התשפ"ד (17 במרץ 2024).

בימים האחרונים הוגשה לאגף יחסי עבודה במשרד העבודה בקשה לרישום הסכם קיבוצי שנחתם ביום י"ב בתמוז התשפ"ד (18 ביולי 2024) בין נשיאות הארגונים העסקיים ובין הסתדרות העובדים הכללית החדשה, שעניינו תיקון הוראות ההסכם הקיבוצי הכללי שמספרו בפנקס ההסכמים הקיבוציים 7001/2024, מיום א' בשבט התשפ"ד (11 בינואר 2024) באופן שעד יום כ"ד בסיון התשפ"ד (30 ביוני 2024) תוארך תקופת הזכאות לתשלום שכר בימי היעדרות בשל המצב הביטחוני במלחמת חרבות ברזל לעובדים אשר פונו בהתאם להחלטת הממשלה או לעובדים במוסד חינוך הנמצא באזור מיוחד, לרבות אזור שנפגע בחודשים מרץ ואפריל ואזור שנפגע בחודשים מאי ויוני כהגדרתם בתקנות מס רכוש וקרן פיצויים (תשלום פיצויים) (נוק מלחמה ונוק עקיף), התשל"ג-1973, כתיקון בתקנה 1(א) לתקנות מס רכוש וקרן פיצויים (תשלום פיצויים) (נוק מלחמה ונוק עקיף) (חרבות ברזל) (הוראת שעה), התשפ"ד-2023.

לנוכח הימשכותה של מלחמת "חרבות ברזל", יתכנו הסכמים קיבוציים כלליים נוספים הקשורים לאירועי המלחמה ולצרכי השעה המצדיקים את המשך הוראת השעה שתאפשר הרחבת הסכמים אלה בצווי הרחבה בתוך פרק זמן קצר מהקבוע בחוק, המתאים לעתות שגרה. משכך, מוצע להאריך את הוראת השעה לתקופה של שלושה חודשים ממועד סיום תוקפה של ההכרזה על מצב מיוחד בעורף מיום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023). בכך יינתן פרק זמן קצר נוסף לאחר תום תקופת ההכרזה שיאפשר הרחבה של הסכמים קיבוציים כלליים שיחולו ביחס לתקופת הסיום של המצב המיוחד בעורף, ככל שיהיו.

לאור האמור, משמדובר בתיקון שמהותו בהארכת הסדר קיים שנחקק בהוראת שעה, ובשים לב לפקיעת ההסדר החקיקתי בסוף חודש אוגוסט 2024, קיים צורך לפעול לקידום התיקון במהלך פגרת הקיץ של הכנסת, ומשכך מבוקש קידומה של הצעת החוק בלוח זמנים קצר, לרבות קיצור חובת הנחה וזאת לאחר שפרק הזמן להערות הציבור לתזכיר החוק קוצר אף הוא.

קשיים משפטיים, ככל שישנם ודרכי פתרונם:

מדובר בתיקון שבמהותו הארכת הסדר שנחקק כהוראת שעה. הוראת השעה אינה מייצגת תהליכי היועצות והתנגדות המחויבים מכוח חוק הסכמים קיבוצים אלא מבקשת רק להקדימם בשים לב לדחיפות הנושאים הנדונים ומאפשרת לשר להרחיב את הוראות ההסכמים שנמצאו תקינות בתקופה קצרה יותר מזו הקבועה בחוק הסכמים קיבוציים (30 ימים מפרסום הודעה על כוונה להרחיב לפי סעיף לחוק הסכמים קיבוציים) וכל עוד לא השתכנעו אחרת מעררים אשר יכול ויוגשו או מחוות דעת של המועצה ליחסי עבודה, ככל שזו תסתייג מהוראות בהסכמים. התזכיר פורסם להערות הציבור עד ליום 7.8.2024 אך בשים לב לפקיעת ההסדר החקיקתי בסוף חודש אוגוסט 2024, קיים צורך לפעול לקידום התיקון במהלך פגרת הקיץ של הכנסת, ומשכך מבוקש קידומה של הצעת החוק בלוח זמנים קצר, לרבות קיצור חובת הנחה וזאת לאחר שפרק הזמן להערות הציבור לתזכיר החוק קוצר אף הוא עד ליום 2.8.2024 כאשר התזכיר המצ"ב מוגש בכפוף להערות.

בכוונת הצעת החוק לייתר תהליכים אלו אלא רק להקדימם בשים לב לדחיפות הנושאים הנדונים, ויחד עם זאת לאפשר לשר להרחיב את הוראות ההסכמים שנמצאו תקינות בתקופה קצרה יותר מזו הקבועה בחוק הסכמים קיבוציים (30 ימים מפרסום הודעה על כוונה להרחיב לפי סעיף לחוק הסכמים קיבוציים) וכל עוד לא השתכנע אחרת מעררים אשר יכול ויוגשו או מחוות דעת של המועצה ליחסי עבודה, ככל שזו תסתייג מהוראות בהסכמים.

עמדת המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (ציבורית-חוקתית):

אין מניעה משפטית..

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

אין מניעה משפטית.

דבורה ספיר אליעזר, עו"ד

היועצת המשפטית

משרד העבודה

טיוטת חוק הסכמים קיבוצים (תיקון מס' 11 - הוראת שעה - חרבות ברזל)(הוראות מיוחדות לעניין הרחבת הסכם קיבוצי כללי שנעשה בשל פעולות האיבה או פעולות המלחמה)(תיקון), התשפ"ד-2024

א. שם החוק המוצע

חוק הסכמים קיבוצים (תיקון מס' 11 הוראת שעה- חרבות ברזל)(הוראות מיוחדות לעניין הרחבת הסכם קיבוצי כללי שנעשה בשל פעולות האיבה או פעולות המלחמה)(תיקון), התשפ"ד-2024

ב. מטרת החוק המוצע, הצורך בו, עיקרי הוראותיו והשפעתו על הדין הקיים

חוק הסכמים קיבוציים התשי"ז-1957 (להלן – החוק או חוק הסכמים קיבוציים) קובע, בסעיף 25, כי "שר העבודה רשאי, ביזמתו הוא או לפי בקשת בעל הסכם קיבוצי כללי, להרחיב, בצו, היקף תחולתה של כל הוראה שבהסכם קיבוצי כללי (להלן – צו הרחבה), אם לדעתו נכון לעשות כן בשים לב למספר העובדים והמעסיקים, שעליהם חל ההסכם הקיבוצי הנדון, ולמשקלו של ההסכם בהסדר יחסי העבודה ובקביעת התנאים בשוק העבודה; השר רשאי לעשות כך בין שההסכם תקף ובין שהותנה תקפו במתן צו הרחבה". צו הרחבה מחיל הוראות של הסכם קיבוצי כללי על עובדים ומעסיקים שאינם כפופים לאותו הסכם. נפסק כי בעניין זה מהווה צו הרחבה "אקט חקיקתי מובהק הכולל בחובו את משפט העבודה האוטונומי הקיבוצי ומשפט העבודה הממלכתי המגן". (סק"כ 51/09 "סאוט אלעאמל" ואח' נ' שר התעשייה המחסר והתעסוקה ואח' (2009)). הפרוצדורה למתן צו הרחבה קבועה בסעיף 26 לחוק, ולפיו "לא יתן שר העבודה צו הרחבה אלא אם פרסם חודש קודם לכן ברשומות ובכל דרך נוספת הנראית לו, הודעה בכתב על כוונתו לעשות כן, ומשנתפרסמה – רשאי כל מעונין לערור על מתן הצו לפני השר בדרך שתקבע בתקנות; לא יפרסם שר העבודה הודעה כאמור אלא לאחר שהתייעץ בארגון העובדים המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדים במדינה ובארגונים ארציים יציגים של מעבידים שלדעת השר הם נוגעים בדבר". בנוסף, המועד להגשת ערר מוסדר בתקנה 2 לתקנות הסכמים קיבוציים (הננהל במתן צו הרחבה), התשל"ה-1975 (להלן – תקנות נוהל מתן צו הרחבה), שם נקבע כי יש להגישו בתום 20 יום מיום פרסום ההודעה על כוונה בשני עיתונים יומיים. כמו כן, הסכם קיבוצי הוא הסכם בנושאים המנויים בסעיף 1 לחוק אשר הוגש לרישום. תקנות הסכמים קיבוציים (רישום) קובעות את פרוצדורת הרישום, ובכלל זה אופן ומועדים להגשת טענות אי-כשרות שיכולות להיטען לפי סעיף 6 לחוק.

במסגרת תיקון 11 לחוק נקבעה הוראת שעה המאפשרת קיצור מועדים שיאפשרו הוצאת צו הרחבה לפני המועדים הרגילים הקבועים בחוק ובתקנות, וזאת בשים לב לטיב ההסכם הקיבוצי אשר מקנה זכויות לעובדים בעניינים הקבועים בסעיף 1 לחוק ודחיפות הצורך בהרחבת ההסכם הקיבוצי ובדומה לאופן קידום הליכי חקיקה אחרים שיש דחיפות וחשיבות לקדםם נוכח המלחמה.

לאור הימשכותה של מלחמת "חרבות ברזל", ייתכנו הסכמים קיבוציים כלליים נוספים הקשורים לאירועי המלחמה ולצרכי השעה המצדיקים את המשך הוראת השעה שתאפשר הרחבת הסכמים אלה בצווי הרחבה בתוך פרק זמן קצר מהקבוע בחוק, המתאים לעתות שגרה. משכך, מוצע להאריך את הוראת השעה לתקופה של עד שלושה חודשים ממועד סיום תוקפה של ההכרזה על מצב מיוחד בעורף מיום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023). בכך יינתן פרק זמן קצר נוסף לאחר תום התקופה שיאפשר הרחבה של הסכמים קיבוציים כלליים שיחולו ביחס לתקופת הסיום של המצב המיוחד בעורף, ככל שיהיו.

ג. השפעת החוק המוצע על קבוצות אוכלוסייה מסוימות

אין.

ד. השפעת תזכיר החוק המוצע על התקציב ועל התקן המנהלי של המשרד היוזם, משרדים אחרים ורשויות אחרות.

אין.

ה. עמדות משרדי הממשלה השונים לתזכיר החוק-

אין.

ו. מבחינת המשנה ליועצת המשפטית (ציבורי-חוקתי) אין מניעה לקדם את החוק המוצע.

ז. מבחינת אגף תקציבים במשרד האוצר אין מניעה לקידום טיוטת החוק.

ז.בחר כי טיוטת החוק הינה בכפוף להערות ציבור שיתאפשרו עד ליום 2.8

ח. להלן נוסח טיוטת החוק המוצע ודברי הסבר

הצעת חוק הסכמים קיבוצים (תיקון מס' 11 - הוראת שעה - חרבות ברזל)(הוראות מיוחדות לעניין הרחבת הסכם קיבוצי כללי שנעשה בשל פעולות האיבה או פעולות המלחמה)(תיקון), התשפ"ד-2024

- תיקון סעיף 1 1. בחוק הסכמים קיבוציים (תיקון מס' 11 הוראת שעה- חרבות ברזל)(הוראות מיוחדות לעניין הרחבת הסכם קיבוצי כללי שנעשה בשל פעולות האיבה או פעולות המלחמה), התשפ"ד-2024¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 1, ברישה, במקום "בתקופה של שישה חודשים מיום תחילתו של חוק זה (בחוק זה – תקופת הוראת השעה)" יבוא "בתקופת תוקפו של חוק זה כאמור בסעיף 3 (להלן – תקופת הוראת השעה)".
- הוספת סעיף 3 2. אחרי סעיף 2 לחוק העיקרי יבוא:
- "תוקף 3. חוק זה יעמוד בתוקפו עד תום שלושה חודשים ממועד סיום תוקפה של ההכרזה על מצב מיוחד בעורף כהגדרתה בסעיף 26א(א) לחוק העיקרי כנוסחו בסעיף 1."

דברי הסבר

סעיפים 1 ו-2 סעיף 25 לחוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז-1957 (להלן – חוק הסכמים קיבוציים או החוק) קובע כי בסמכותו של שר העבודה להרחיב, בצו, את היקף תחולתה של כל הוראה שבהסכם קיבוצי כללי, אם לדעתו נכון לעשות כן בשים לב למספר העובדים והמעסיקים, שעליהם חל ההסכם הקיבוצי הנדון, ולמשקלו של ההסכם בהסדר יחסי העבודה ובקביעת התנאים בשוק העבודה (להלן – צו הרחבה). סעיף 26 לחוק קובע כי הסכם קיבוצי כללי יורחב רק לאחר שפורסמה הודעה על הכוונה להרחיבו ברשומות, חודש לפני הרחבתו, ורק לאחר שהתייעץ השר בארגון העובדים המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדים במדינה ובארגונים ארציים יציגים של מעסיקים שלדעת השר הם נוגעים בדבר. כמו כן מקנה סעיף 26 לחוק זכות ערר על הצו לפני השר בידי כל מעוניין. בהמשך קובע סעיף 27 לחוק כי שר העבודה לא יתן צו הרחבה אלא אם כן קוימו התנאים הבאים: (1) הוראות ההסכם הקיבוצי הנדון שהן נושא לצו ההרחבה אינן פוגעות בזכות אדם לעבודה עקב חברותו או אי-חברותו בארגון עובדים; (2) ההוראות בהסכם הקיבוצי שהן נושא לצו ההרחבה אינן בסתירה לאמנת עבודה בינלאומית שישראל אישרה אותה; (3) המועצה ליחסי עבודה הפועלת מכוח חוק יישוב סכסוכי עבודה, התשי"ז-1957 (להלן – המועצה), דנה בעניין וחוות דעתה הובאה לפני שר העבודה. המועצה רשאית לאצול סמכותה לפי פסקה זו לוועדה מבין חבריה ובה נציגי עובדים ונציגי מעסיקים שווה בשווה; (4) שר העבודה החליט בערר שהוגש לפי סעיף 26. סעיף 10 לחוק הסכמים קיבוציים קובע את התנאים לרישומו

¹ ס"ח התשפ"ד, עמ' 564.

של הסכם קיבוצי ובכלל זה שעליו להיות מוגש לשר העבודה בתוך תודשיים ימים מיום שנחתם. על פי הקבוע בסעיף, שר העבודה יפרסם הודעה על הגשת הסכם קיבוצי לרישום בדרך שנקבעה בתקנות.

ביום כ' אדר א' תשפ"ד (29 בפברואר 2024) נכנסה לתוקפה הוראת שעה לחוק ותוקפה נקבע עד יום כ"ה אב תשפ"ד (29 באוגוסט 2024) (להלן – הוראת שעה). הוראת השעה הסמיכה בסעיף 26א לחוק את שר העבודה להרחיב הוראותיו של הסכם קיבוצי כללי שנעשה בשל פעולות האיבה או פעולות המלחמה בקשר למלחמת "חרבות ברזל", תוך קיצור הזמנים הקבועים בחוק הסכמים קיבוציים, כאמור לעיל. כך, על פי הוראת השעה, הודעה על הכוונה להרחיב את ההסכם הקיבוצי הכללי תפורסם באתר האינטרנט של המשרד ולציבור תינתן האפשרות להעיר את הערותיו לתקופה שלא תפחת מארבעה ימים (במקום עשרים ימים) או במועד מאוחר יותר שקבע השר בהודעה. בנוסף תינתן תקופה מקבילה בת יומיים ימים לארגוני עובדים, לטעון לגבי כשרותו של ארגון העובדים שחתם על ההסכם הקיבוצי הכללי שאותו יש כוונה להרחיב. לפי הוראת השעה השר יהיה רשאי לתת את צו ההרחבה גם אם טרם חלפו שלושים ימים מיום פרסום ההודעה ברשומות ובלבד שחלפו שבעה ימים לפחות מהמועד האמור.

בעבר נחתמו הסכמים קיבוציים כללים בקשר לעתות חירום. הסכמים אלו הורחבו בצווי הרחבה שהוצאו חודשים רבים לאחר שנחתמו ההסכמים הקיבוציים. כך למשל:

צו הרחבה להסכם קיבוצי בדבר פיצוי לעובדים ומעסיקים, מבצע "עמוד ענן" 2013:

ההסכם הקיבוצי הכללי נחתם ביום כ"ב בכסליו התשע"ג (6 בדצמבר 2012) ההודעה בדבר הגשת ההסכם לרישום פורסמה ברשומות ביום כ"ז בשבט התשע"ג (7 בפברואר 2013). הודעה על כוונה להרחיב את ההסכם פורסמה ביום ב' באב התשע"ג (9 ביולי 2013) וצו ההרחבה ניתן לבסוף ביום כ' באלול התשע"ג (26 באוגוסט 2013) ופורסם ברשומות ביום י"ב בתשרי התשע"ד (16 בספטמבר 2013), למעלה מתשעה חודשים לאחר שנחתם ההסכם הקיבוצי.

צו הרחבה להסכם קיבוצי כללי בדבר פיצוי לעובדים, מבצע "צוק איתן" 2014:

ההסכם הקיבוצי הכללי נחתם ביום ז' באב התשע"ד (3 באוגוסט 2014). ההודעה בדבר הגשת ההסכם לרישום פורסמה ברשומות ביום ד' בתשרי התשע"ה (28 בספטמבר 2014); ההודעה על הכוונה להרחיב את ההסכם פורסמה ביום ט"ז באב התשע"ד (12 באוגוסט 2014). צו ההרחבה ניתן ביום י"ט באלול התשע"ד (14 בספטמבר 2014) ופורסם ברשומות ביום י"א בחשוון התשע"ה (4 בנובמבר 2014).

צו הרחבה בעניין תשלום שכר לעובדים אשר נעדרו מעבודתם בשל המצב הביטחוני 2019:

ההסכם הקיבוצי הכללי נחתם ביום י"ג באב התשע"ט (14 באוגוסט 2019). ההודעה בדבר הגשת ההסכם לרישום פורסמה ברשומות ביום ד' בתשרי התש"ף (3 באוקטובר 2019); ההודעה על הכוונה להרחיב את ההסכם פורסמה ביום כ"ד בתשרי התש"ף (23 באוקטובר 2019). צו ההרחבה ניתן ביום ה' בכסליו התש"ף (3 בדצמבר 2019) ופורסם ברשומות ביום ז' בכסלו התש"ף (5 בדצמבר 2019).

מאז ההכרזה על מצב מיוחד בעורף בשל מתקפת הטרור הרצחנית ביום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023), שר העבודה התקין ארבעה צווי הרחבה, כדלקמן:

1) צו הרחבה להסכם קיבוצי בעניין תשלום שכר בשל נזק מלחמה ונזק עקיף (חרבות ברזל), אשר הרחיב תחולתן של הוראות ההסכם הקיבוצי הכללי שמספרו 7001/2024, ואשר פורסם ברשומות ביום כ"ו באדר א' התשפ"ד (6 במרץ 2024).

2) צו הרחבה להסכם קיבוצי בעניין משרתי המילואים ובני זוגם וצבירת חופשה שנתית לעובדים מסוימים (חרבות ברזל), אשר הרחיב תחולתן של הוראות ההסכם הקיבוצי הכללי שמספרו 7004/2024, אשר פורסם ברשומות ביום כ"ו באדר א' התשפ"ד (6 במרץ 2024).

3) צו הרחבה להסכם הקיבוצי בעניין הרחבת התקופה המוגנת מפני פיטורים למשרת מילואים, אשר תיקן את הוראות ההסכם הקיבוצי הכללי שמספרו 7006/2024, שהורחב כאמור בסעיף (1) ואשר פורסם ברשומות ביום ד' באדר ב' התשפ"ד (14 במרץ 2024).

4) צו הרחבה להסכם קיבוצי בעניין הארכת תקופת הזכאות לתשלום שכר בשל נזק מלחמה ונזק עקיף (חרבות ברזל) (מס' 2) אשר הרחיב תחולתן של הוראות ההסכם הקיבוצי הכללי שמספרו 7005/2024, ואשר פורסם ברשומות ביום ז' באדר ב' התשפ"ד (17 במרץ 2024).

בימים האחרונים הוגשה לאגף יחסי עבודה במשרד העבודה בקשה לרישום הסכם קיבוצי שנחתם ביום י"ב בתמוז התשפ"ד (18 ביולי 2024) בין נשיאות הארגונים העסקיים ובין הסתדרות העובדים הכללית החדשה, שעניינו תיקון הוראות ההסכם הקיבוצי הכללי שמספרו בפנקס ההסכמים הקיבוציים 7001/2024, מיום א' בשבט התשפ"ד (11 בינואר 2024) באופן שעד יום כ"ד בסיון התשפ"ד (30 ביוני 2024) תוארך תקופת הזכאות לתשלום שכר בימי היעדרות בשל המצב הביטחוני במלחמת חרבות ברזל לעובדים אשר פונו בהתאם להחלטת הממשלה או לעובדים במוסד חינוך הנמצא באזור מיוחד, לרבות אזור שנפגע בחודשים מרץ ואפריל ואזור שנפגע בחודשים מאי ויוני כהגדרתם בתקנות מס רכוש וקרן פיצויים (תשלום פיצויים) (נזק מלחמה ונזק עקיף), התשל"ג-1973, כתיקון בתקנה 1(א) לתקנות מס רכוש וקרן פיצויים (תשלום פיצויים) (נזק מלחמה ונזק עקיף) (חרבות ברזל) (הוראת שעה), התשפ"ד-2023.

לנוכח הימשכותה של מלחמת "חרבות ברזל", יתכנו הסכמים קיבוציים כלליים נוספים הקשורים לאירועי המלחמה ולצרכי השעה המצדיקים את המשך הוראת השעה שתאפשר הרחבת הסכמים אלה בצווי הרחבה בתוך פרק זמן קצר מהקבוע בחוק, המתאים לעתות שגרה.

משכך, מוצע להאריך את הוראת השעה לתקופה של שלושה חודשים ממועד סיום תוקפה של ההכרזה על מצב מיוחד בעורף מיום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023). בכך יינתן פרק זמן קצר נוסף לאחר תום תקופת ההכרזה שיאפשר הרחבה של הסכמים קיבוציים כלליים שיחולו ביחס לתקופת הסיום של המצב המיוחד בעורף, ככל שיהיו.